

Høringssvar fra Danmarks Naturfredningsforening til ændringer af CAP-planen 2023-2027

Danmarks Naturfredningsforening (DN) takker for muligheden for at afgive høringssvar til ændringerne i CAP-planen for 2023-2027.

DN støtter, at der afsættes yderligere midler til implementeringen af *Aftale om et Grønt Danmark*, og vi anerkender omlægningen som et skridt i retning af en mere målrettet udmøntning af den fælles europæiske landbrugspolitik (CAP), der i højere grad leverer på fælles goder. Det er desuden positivt, at omprioriteringen af 5,3 mia. kr. inden for CAP-midlerne understøtter Danmarks Grønne Arealfond.

Basisindkomststøtten (BISS)

DN ser positivt på den foreslåede ændring af basisindkomststøtten (BISS). Den foreslåede ændring bidrager til en mere målrettet anvendelse af midlerne og understøtter ambitionen om en gradvis udfasning af BISS. Det er væsentligt, at flere midler målrettes grønne investeringer og langsigtede løsninger i landbrugssektoren.

Økologisk arealtilskud

DN støtter ændringerne i Økologisk arealtilskud, herunder ophævelsen af begrænsningen for støtte på arealer med sprøjteforbud. Dette er afgørende for at understøtte målsætningen om en fordobling af det økologiske areal og giver samtidig mulighed for at øge beskyttelsen af drikkevandsressourcer ved økologisk produktion ved bl.a. boringsnære beskyttelsesområder.

Miljø- og klimavenligt græs

DN finder det positivt, at ordningen omlægges med fokus på højere grad af målretning. Det er vigtigt, at støttemidler anvendes til virkemidler med dokumenteret effekt på klima og miljø og i højere grad kobles til permanente udtagningsordninger.

Varieret planteproduktion

DN finder det positivt at den finansielle ramme for ordningen for varieret planteproduktion reduceres, da ordningen ikke har virket efter hensigten. Den oprindelige hensigt med bioordningen fra landbrugsaftalen i 2021 var at fremme plantebaserede fødevarer. En analyse fra CONCITO viser dog, at kun 13 pct. af støtten går til bælgeplanter, grøntsager og krydderurter til humant konsum, mens 76 pct. går til industriel forarbejdning og foderafgrøder.

Derfor opfordrer DN til, at ordningen justeres, så den i højere grad understøtter plantebaserede fødevarer frem for foderafgrøder og reelt fremmer varierede sædskeer.

Biodiversitet & bæredygtighed / Midlertidig ekstensivering

DN støtter op om, at der etableres en ordning for midlertidig ekstensivering som trin mod permanent ekstensivering.

En af målsætningerne i Grøn Trepert er permanent omlægning af 400.000 hektar landbrugsjord til skov, natur og vådområder. Det er afgørende, at alle ordninger – også dem om midlertidig ekstensivering – bidrager til denne overordnede målsætning.

Det fremgår af *Aftale om et Grønt Danmark*, at der både skal nedsættes ordninger for permanent og midlertidig ekstensivering, og at:

"Parterne er enige om, at ekstensiveringsordninger kan være med til at bygge bro mellem forskellige omlægningsindsatser og sikre mere permanent beskyttet natur."

DN vurderer imidlertid, at den skitserede midlertidige ordning ikke lever op til denne ambition. Ordningen er ét-årig og uden incitamenter eller bindinger til efterfølgende permanent udtag. Det risikerer at gøre den mere attraktiv end permanente ordninger og dermed spænde ben for Grøn Treparts målsætning.

Det er desuden afgørende, at kvælstofreguleringen fastsættes med udgangspunkt i den faktiske effekt af omlagte arealer, herunder også midlertidige ekstensiveringsordninger. Hvis den midlertidige ekstensiverings effekt er kortvarig, og hektargrundlaget reduceres markant efter 2026, risikerer Danmark et for lavt reguleringsniveau ved NMR's ikrafttrædelse i 2027.

Ny Kvælstofreguleringsmodel (NMR)

DN støtter omlægningen, hvor der fra 2027 indføres en ny kompensationsordning under artikel 72 i overensstemmelse med aftalen om et grønt Danmark. Det er positivt, at landmænd fremover får større fleksibilitet til at vælge de mest omkostningseffektive virkemidler. DN opfordrer dog til, at kompensationen udfases gradvist over næste CAP-periode for at sikre incitament til permanent udtagning af kvælstoffølsom landbrugsjord, samtidig med at risiko for ekspropriationslignende vilkår undgås.

GLM 10 bør fastholdes og forbedres – også med mulighed for biodiversitetsfremmende græsning

DN finder beslutningen om at fastholde GLM 10-kravet om, at mindst 4 pct. af landbrugsarealet skal udlægges som ikke-produktive elementer og arealer i 2026 positivt.

Dog mener DN, at ordningen bør justeres, hvis GLM 10 for alvor skal fremme biodiversiteten i det dyrkede land. I dag er det som udgangspunkt ikke tilladt at græsse GLM 10-arealer, men netop ekstensiv græsning kan i mange tilfælde fremme både struktur, variation og levesteder for planter og dyr. Det understreges også i Naturgenopretningsforordningen, hvor det fremgår, at græsning kan tillades, hvis den har til formål at bevare biodiversiteten.

DN mener derfor at det bør sikres at der er mulighed for biodiversitetsfremmende græsning på GLM 10-arealer – både for at understøtte formålet med ordningen og for at skabe bedre sammenhæng med Danmarks kommende forpligtelser under naturgenopretningsforordningen. Det fremgår, at medlemslande skal sikre en stigende andel af landbrugsarealet med landskabstræk med stor diversitet.

Derfor mener DN at GLM 10-kravet både fastholdes efter 2026 og styrkes – og suppleres med fleksibilitet og incitamenter, der fremmer biodiversitet i det dyrkede land.

Permanent ekstensivering

DN støtter den yderligere tilførsel på 150 mio. kr. til ordningen for permanent ekstensivering. Det er afgørende, at der sikres langsigtet finansiering til de ordninger, der reelt understøtter *Aftale om et Grønt Danmarks* målsætning om permanent omlægning af landbrugsjord til natur.

Det indgår i trepartsaftalen fra juni 2024 om en kommende ordning for permanent ekstensivering, at:

”Ordningen skal ses i sammenhæng med de øvrige elementer i Danmarks Grønne Arealfond, og ordningen vil samlet set understøtte de lokale processer for omlægning fra landbrugsareal til vådområder og skov, så andelen af Danmarks areal med beskyttet natur udvides betragteligt” samt at ”ekstensiveringsordninger kan være med til at bygge bro mellem forskellige omlægningsindsatser og sikre mere permanent beskyttet natur”.

Aftaleteksten nævner også, at *”Parterne er endvidere enige om, at regeringen skal arbejde for, at der i ekstensiveringsordningen skal sikres gode vilkår for biodiversitet, herunder ved at sætte en øvre grænse for græsningstrykket”.*

DN mener således, at der i en kommende ordning for permanent ekstensivering skal sikres gode vilkår for biodiversiteten, samt at det skal sikres, at arealerne bidrager til målet om mindst 20 % beskyttet natur i 2030, der skal fastsættes i en kommende natur- og biodiversitetslov.

DN ønsker, at den nuværende ordning for permanent ekstensivering i høj grad videreføres i sin nuværende form. Dog mener DN på visse punkter ikke, at den nuværende ordning er tilstrækkelig til at sikre gode vilkår for biodiversiteten samt sikre at arealerne kan bidrage til målet om mindst 20 % beskyttet natur i 2030. DN forventer derfor, at en kommende ordning til permanent ekstensivering i højere grad vil sikres gode vilkår for biodiversitet, herunder ved at sætte en øvre grænse for græsningstrykket.

Pleje af græs- og naturarealer (PLG)

DN støtter ændringen, som fremmer græsning frem for høslæt. Det er vigtigt, at naturforvaltningsordninger i højere grad målrettes tiltag, der skaber reelle forbedringer for natur og arter. Det indgår desuden i *Aftale om et Grønt Danmark*, at: *”Regeringen vil forbedre ordningen for pleje af græs med henblik på at forbedre vilkårene for biodiversitet”.*

DN mener ikke, at den foreslåede ændring i sig selv kan siges at være en tilstrækkelig ændring af ordningen til, at leve op til det, der er aftalt med Grøn Trepert. PLG bør indrettes, så ordningen skaber et stærkt positivt incitament til at fremme helårsgræsning med et naturligt lavt græsningstryk, og hvor flere arter græsser sammen. Ordningen bør også rumme mulighed for tilskud til skovgræsning samt for græsning på tværs af lysåbne arealer og skov, da der er hårdt brug for en tilskudsordning til skovgræsning, og så vi ikke fastholder en kunstig opdeling af naturen i lysåben natur og skov.

Aftale om et Grønt Danmark sikrer også en lang række nye naturarealer, der har behov for græsning. Derfor bør det sikres, at der er midler nok i ordningen til både at sikre græsning på eksisterende naturarealer og de nye arealer. Allerede nu bør der afsættes midler til at forvalte 200.000 ha naturarealer, altså dobbelt så mange arealer som i dag.

Vand- og klimaprojekter

DN støtter op om det øgede fokus på synergieffekter i vand- og klimaprojekter. Det er vigtigt, at både klimaeffekter af kvælstofvådområder og kvælstofeffekter af lavbundsprojekter anerkendes og dokumenteres. DN opfordrer dog også til, at natur- og biodiversitetshensyn tænkes systematisk ind i både design og vurdering af projekterne, i tråd med intentionerne i *Aftale om et Grønt Danmark*.